

Varujmo gorsko rastlinje in ga pomagajmo ohranjati

29.6.2026 - | gov.si

Poleti številni obiskovalci poiščejo osvežitev in razglede v gorskem svetu, kjer v tem času uspevajo mnoge redke in zavarovane rastlinske vrste. Gorski habitati so zaradi kratke rastne sezone in zahtevnih razmer izjemno občutljivi na človekovo ravnanje. Za njihovo ohranjanje je pomembno, da obiskovalci ostajajo na označenih poteh ter rastline občudujejo s primerne razdalje.

V Sloveniji je z Uredbo o zavarovanih prosto živečih rastlinskih vrstah zavarovanih 91 taksonov (rodov in družin) oziroma 240 vrst rastlin. Med njimi so tudi visokogorske in sredogorske rastline.

Najbolj znane so planika, encijani ali svišči (Clusijev svišč, Kochov svišč, Froelichov svišč, košutnik ali rumeni svišč, panonski svišč), murke (vseh vrst), avrikelj ali lepi jeglič, kranjski jeglič, alpska možina, Sternbergov klinček in druge vrste gorskih nageljčkov, Zoisova zvončica, velikonočnica in druge vrste kosmatincev, lilije (kranjska lilija, turška lilija, brstična lilija, žafranasta lilija), ozkolistna narcisa, dišeči volčin, Blagajev volčin, lepi čeveljc, rumeni sleč, navadna jarica, šopasti repušnik.

Na pomen odgovornega ravnanja v naravi opozarjajo tudi v edinem narodnem parku v Sloveniji

Med številnimi rastlinskimi vrstami, ki uspevajo na območju Triglavskega narodnega parka (TNP), so tudi ogrožene in zavarovane vrste, katerih ohranjanje je tesno povezano z varovanjem njihovih življenjskih prostorov.

Še posebno pozornost letos v TNP namenjajo lepemu čeveljcu (*Cypripedium calceolus*), saj gre za eno najbolj prepoznavnih in varovanih divje rastočih orhidej v Evropi. V Sloveniji je strogo zavarovan že več kot 100 let. Lepi čeveljc uspeva predvsem v bukovih gozdovih, na gozdnih obronkih in v pasu ruševja. Pomemben del njegove populacije se nahaja v TNP, kjer po ocenah strokovnjakov uspeva približno petina vseh slovenskih rastišč.

Poleg gnojenja in neustreznega gospodarjenja z gozdovi lepi čeveljc ogrožajo tudi človekovi posegi v njegova rastišča. Med najpogostejšimi grožnjami so množično obiskovanje območij, kjer uspeva, trganje cvetočih poganjkov, ter izkopavanje in odnašanje rastlin iz naravnega okolja.

V TNP poudarjajo, da lahko obiskovalci k ohranjanju lepega čeveljca in drugih zavarovanih rastlinskih vrst največ prispevajo s spoštovanjem narave in varstvenih načel. V času cvetenja bodo zato na nekaterih območjih izvajali okrepljen naravovarstveni nadzor ter obiskovalce ozaveščali o pomenu varovanja občutljivih rastišč.

Gorska narava je zaradi zahtevnih geoloških in klimatskih zahtev zelo ranljiva

Problem hoje se močno pokaže na strmih, množično obiskanih pobočjih, kjer se naredijo erozijska žarišča brez rastlinja. Pohodniki naj gorske rastline občudujejo na kraju samem: jih ne trgajo in ne

izkopavajo. Zavedati se morajo tudi, da vsakršna hoja izven poti rastline poškoduje in uničuje.

Rastline naj ostanejo v svojem naravnem okolju, da jih bodo lahko občudovale tudi prihodnje generacije obiskovalcev.

K varovanju gorskih rastlin so že v preteklosti pomembno prispevale gorske straže planinskih društev in naravovarstvena služba z ozaveščanjem pohodnikov ter opozarjanjem na prepoved trganja rastlin. Danes je med obiskovalci gora večinoma uveljavljeno načelo, da gorskih rastlin ne trgamo.

Pri Planinski zvezi Slovenije deluje posebna Komisija za varstvo gorske narave. Znotraj planinskih organizacij že vse od sredine prejšnjega stoletja delujejo tako imenovane gorske straže, kjer člani planinskih društev prav posebno pozornost namenjajo varstvu gorskih rastlin.

<https://www.gov.si/novice/2026-06-29-varujmo-gorsko-rastlinje-in-ga-pomagajmo-ohranjati>